

แม่กลอง...กับป้าหง่านทะเลที่ดงชะเง้อ

สู่หนทางแก้ไข...ปลูกป่าชายเลน-ปลูกสำนึกรักชุมชนชาติ

แม่กลอง...กับปัญหาน้ำทะเลกัดเซาะพัง สู่หนทางแก้ไข..ปลูกป่าชายเลน-ปลูกสำนักักรักษ์ธรรมชาติ

จังหวัดสมุทรสงคราม เคยอุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้ชายเลนตลอดแนวฝั่งทะเลติดอ่าวไทย ระยะทางประมาณ 25 กิโลเมตร พื้นที่ป่าชายเลนดั้งเดิมอยู่บริเวณชายทะเลท้องที่ อ.เมืองสมุทรสงคราม และ อ.อัมพวา แบ่งพื้นที่ป่าออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนหนึ่งอยู่ใน ค.บางแก้ว และ ค.บางจะเกร็ง อีกส่วนหนึ่งอยู่ใน ค.แหลมใหญ่ ค.คลองโคน และ ค.ยี่สาร

ปี 2497-2498 ราษฎรร้องขอให้ยกเลิกป่าสงวนทั้งหมดที่มีอยู่ใน จ.สมุทรสงคราม รัฐบาลสมัยนั้นจึงสั่งให้กระทรวงเกษตรฯ สั่งรับจัดการสงวนป่าทั้ง 3 ป่าในปี 2500 และเพิกถอนป่าสงวน เปิดให้ราษฎรเข้าอยู่อาศัยและทำกิน จนท้ายที่สุด จ.สมุทรสงคราม ไม่มีป่าสงวนเหลืออยู่อีกต่อไป นับตั้งแต่ปี 2501 เป็นต้นมา คงมีแต่ป่าชายเลนที่เป็นกรรมสิทธิ์ของราษฎรทั้งสิ้น

ต่อมาในปี 2527-2532 เป็นช่วงที่มีการเลี้ยงกุ้งกุลาดำใน จ.สมุทรสงคราม กันอย่างกว้างขวางเป็นเหตุให้ป่าชายเลนถูกแผ้วถางทำลายลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง จนในที่สุดป่าชายเลนเหลืออยู่เพียงน้อยนิดในที่ดินกรรมสิทธิ์ของราษฎรกระจ่ายอยู่ในพื้นที่งอกชายทะเล ดังนั้น ทางจังหวัดสมุทรสงคราม จึงเริ่มโครงการปลูกฟื้นฟูป่าชายเลนขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2534 และดำเนิน

ในวันที่ 4 เมษายน 2543 จังหวัดได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงที่สาธารณประโยชน์ชายทะเลในพื้นที่ตำบลคลองโคน จำนวน 6 แปลงเนื้อที่รวม 1,884 ไร่ 1 งาน 26 ตารางวา พื้นที่ส่วนที่เหลือสำนักงานที่ดินจังหวัด สามารถออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงต่อไปได้อีก

สะพานคอนกรีตบริเวณชายฝั่ง เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงามแบบใกล้ชิด

ขณะที่ นางสุกานดา วรเชษฐบัญชา ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม กล่าวว่า ปัจจุบันจังหวัดสมุทรสงคราม มีพื้นที่ป่าชายเลนประมาณ 16,000 ไร่ ในจำนวนนี้มีเอกสารสิทธิประมาณ 10,000 ไร่ ส่วนที่เหลือ 6,000 ไร่ เป็นที่สาธารณประโยชน์ซึ่งมีสภาพเป็นป่าชายเลนอยู่แล้ว ที่ผ่านมาก็ได้มีการปลูกป่าชายเลนเพิ่มเติมไปแล้วประมาณ 1,000-2,000 ไร่

แม้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้พยายามช่วยกันปลูกป่าชายเลนไปแล้วส่วนหนึ่ง แต่ก็ถือว่าเป็นส่วนน้อย หากจะให้เต็มพื้นที่ก็ต้องปลูกอีกไม่น้อยกว่า 500 ไร่ เพื่อรักษาแนวชายฝั่งเอาไว้ การนำเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาดูสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ดังกล่าว พบว่าต้องแยกเป็น 2 มิติ คือ มิติที่ 1 ทำอย่างไรไม่ให้ผืนแผ่นดินถูกกัดเซาะ ซึ่งก็พบว่าวิธีป้องกันในลักษณะของภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ ใช้ไม้ไผ่ปักชะลอคลื่น แต่

เมืองสมุทรสงครามพื้นที่ 20 ไร่

นายวิสูตร นวมศิริ ประธานกลุ่มอนุรักษ์ไม่ไผ่มีอายุอยู่ในน้ำเค็มได้ไม่นานประมาณป่าชายเลน อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ 10 ค.บางแก้ว 3-5 ปีเท่านั้น แต่ก็จำเป็นต้องทำ จึงต้องบอกว่า ป่าชายเลนแห่งนี้ปัจจุบันมีพื้นที่ประมาณ 400 ไร่ ในอีก 3 ปีข้างหน้า คงเป้าหมายไว้ว่าจะ

ก็เป็นเพียงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ เนื่องจาก การซ่อมแซมอย่างต่อเนื่อง ผนวก จ.สมุทรสงคราม กล่าวอีกว่า

จ.สมุทรสงคราม ไม่มีป่าสวนเหลืออยู่อีกต่อไป นับตั้งแต่ปี 2501 เป็นต้นมา คงมีแต่ป่าชายเลนที่เป็นกรรมสิทธิ์ของราษฎรทั้งสิ้น ต่อมาในปี 2527-2532 เป็นช่วงที่มี

การเลี้ยงกุ้งกุลาดำใน จ.สมุทรสงคราม กันอย่างกว้างขวางเป็นเหตุให้ป่าชายเลนถูกแผ้วถางทำลายลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง จนในที่สุดป่าชายเลนเหลืออยู่เพียงน้อยนิดในที่ดินกรรมสิทธิ์ของราษฎรกระจายอยู่ในพื้นที่นอกชายทะเล ดังนั้น ทางจังหวัดสมุทรสงคราม จึงเริ่มโครงการปลูกฟื้นฟูป่าชายเลนขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2534 และดำเนินการต่อเนื่องโดยใช้งบประมาณทั้งจากภาครัฐและเอกชนมาจนปัจจุบันทำให้จังหวัดสมุทรสงคราม มีพื้นที่ป่าชายเลน 3 ลักษณะ คือ 1.ป่าชายเลนในที่ดินกรรมสิทธิ์ของราษฎรที่ปลูกป่าไม้โกงกางเพื่อเผาถ่านในท้องถิ่น ค.ยี่สาร และ ค.แหลมใหญ่ รวมเนื้อที่ประมาณ 6,000 ไร่ 2.ป่าชายเลนบนพื้นที่นอกชายฝั่งทะเลโดยทางจังหวัดได้ฟื้นฟูป่าชายเลนบนพื้นที่นอกในตำบลคลองโคนและพื้นที่หลังแนวไม้ไผ่ชะลอคลื่นในตำบลบางแก้ว มาตั้งแต่ปี 2534 ถึงปี 2558 ได้เนื้อที่ป่า 2,598 ไร่

ในวันที่ 4 เมษายน 2543 จังหวัดได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงที่สาธารณประโยชน์ ชายทะเลในพื้นที่ตำบลคลองโคน จำนวน 6 แปลงเนื้อที่รวม 1,884 ไร่ 1 งาน 26 ตารางวา พื้นที่ส่วนที่เหลือสำนักงานที่ดินจังหวัด สามารถออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงต่อไปได้อีก

เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ออกจากสาธารณประโยชน์ ชายทะเลดังกล่าว และ 3.ป่าชายเลนที่ปลูกขึ้นหลังแนวไม้ไผ่ชะลอคลื่น โดยจังหวัดสมุทรสงคราม มีโครงการปลูกไม้ไผ่ชะลอคลื่นเพื่อป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเลในพื้นที่ ค.บางแก้ว ค.บางจะเกร็ง และค.แหลมใหญ่ เริ่มโครงการเมื่อปี 2553 ถึงปี 2556 ส่วนพื้นที่หลังแนวไม้ไผ่ก็ได้ดำเนินการปลูกป่าชายเลนเพื่อให้การป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งยั่งยืนหลังจากแนวไม้ไผ่พังลง โดยเริ่มปลูกป่าชายเลนตั้งแต่ปี 2554 ในพื้นที่หมู่ 10 ตำบลบางแก้ว อำเภอดำเนินสะดวก

เมืองสมุทรสงครามพื้นที่ 20 ไร่ เป็นเพียงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ เนื่องจากนายวิสูตร นวมศิริ ประธานกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ 10 ค.บางแก้ว 3-5 ปีเท่านั้น แต่ก็จำเป็นต้องทำ จึงต้องมีการซ่อมแซมอย่างต่อเนื่อง

ผวจ.สมุทรสงคราม กล่าวอีกว่า ส่วนมรดกที่ 2 คือ ทำอย่างไรให้มีการปลูกป่าชายเลนเต็มพื้นที่ตลอดแนวชายฝั่งของ จ.สมุทรสงคราม เพื่อป้องกันปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ทางจังหวัดจะส่งเสริมสนับสนุนพื้นที่แห่งนี้ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติป่าชายเลน เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายช่วยกันอนุรักษ์และเห็นความสำคัญของป่าชายเลนต่อไป

ประธานกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน ค.บางแก้ว กล่าวอีกว่า ต่อมาคนได้เปิดพื้นที่แห่งนี้เป็นศูนย์เรียนรู้ชื่อ "โรงเรียนธรรมชาติป่าชายเลน" โดยมีการสร้างสะพานไม้ขึ้นลงไปในทะเลและ

ยังเป็นส่วนน้อย หากจะให้เต็มพื้นที่คงต้องปลูกอีกไม่น้อยกว่า 500 ไร่ เพื่อรักษาแนวชายฝั่งเอาไว้ การนำเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาดูสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ดังกล่าว พบว่าต้องแยกเป็น 2 มิติ คือ มิติที่ 1 ทำอย่างไรไม่ให้ผืนแผ่นดินถูกกัดเซาะ ซึ่งก็พบว่าวิธีป้องกันในลักษณะของภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ ใช้ไม้ไผ่ปักชะลอคลื่น แต่